

Les constants precipitacions sobre Calais. La intensa pluja caiguda dissabte 7 de maig va impossibilitar l'actuació de Xarxa Teatre prevista per a 150.000 espectadors.

Humitats atlàntiques

Humitats atlàntiques. Expressió edulcorada si es pretén suggerir l'adversitat climatològica de la regió francesa Nord-Pas-de-Calais. Expressió eufèmica, al capdavant, per denominar les precipitacions constants que sumeixen aquesta zona costanera en una grisor sense passions cromàtiques; en una horitzontalitat orogràfica, climatològica i urbanística que arrossega habitant i foraster –i la mateixa ciutat de Calais– en un trànsit indiferent, en una espera estoica de l'esdeveniment extraordinari. Enguany ha estat l'ocasió de trencar, en la mesura del possible, amb l'estatisme septentrional festejant la inauguració oficial del túnel sota el Canal de la Mànega, l'Euro-túnel.

Després de 70 anys sense més agitacions

Mentre Europa vivia l'eufòria de l'encontre terrestre anglo-francès, la pluja va obligar Xarxa Teatre a suspendre a Calais *Veles e vents*.

que les que va provocar la Segona Guerra Mundial –i de la qual són mostra la gran quantitat de búnquers que voregen la línia fèrria Lille-Calais–, la regió de Calais ha volgut celebrar una setmana d'activitats culturals i artístiques.

Mentre la imperativa silueta d'un gegant "caigut del cel" es passejava, al matí, pels carrers principals de la població, l'evanescència de les ombres xineses navegava, a la nit, canal avall. I Xarxa Teatre es veia obligada a no exhibir –i no estrenar– el seu espectacle, *Veles e vents*, a Calais a causa de la violència d'una precipitació atlàntica. Sis mesos d'il·lusions es dissolien ara en una hora tempestuosa als molls d'aquesta ciutat portuària.

Veles e vents, concert entre música, pirotècnia, art faller i expressió corporal, quedava

ELISEU T. CLIMENT

Manuel Vilanova (dalt), director de la companyia castellonenca. No va tenir paraules per expressar la desolació del moment.

ajornat *sine die*, probablement fins l'arribada de la tardor, que correspondrà enguany a l'inici del pas de viatgers amb els trens que circulen per l'Eurotúnel. I, mentrestant, la vehemència de la tempesta atlàntica venç, una vegada més, el cromatisme i la musicalitat mediterrànies.

La consternació es va estendre com una taca d'oli sobre tots els qui havien aportat el seu gra de sorra a l'espectacle més gran que Xarxa ha produït mai. Consternació per part de l'organització per no haver pogut clausurar la setmana d'actes amb el seu espectacle *vedette*.

Consternació, també, per part de qui va compartir, a Calais, els quatre darrers dies d'assajos i preparatius amb els membres de la companyia, músics i compositor, pirotècnics, artista faller, modistes i tècnics de llum i so.

'Veles e vents', un concert visual. Passada la mitjanit del dia 6 de maig, tots els components de l'espectacle s'aplegaren al Bassin Carnot per realitzar l'últim assaig general, en la solitud i la intimitat que impregnen grues i espais inactius.

I, en aquesta superfície, *Veles e vents* transcendia les dimensions del teatre de carrer. Teatre al carrer, més aviat. Teatre de llibertat, de metres quadrats. Moviment, cursa, salt; llum, color; timbals, dolçaina, tuba...

Un marc envejable: el port. I l'omnipresència d'una mar, grisa en aquest cas

La construcció de Joan Ninot va veure el foc l'endemà. Fou en una cremada particular, reservada a actors, figurants, músics i tècnics que havien treballat durant mesos.

i rica en atlantisme, assegurava el transport d'espectador i espectat a un medi fantàstic, marí però ara idealitzat ara aniquilat. Un medi marí, que no deixa de ser la mar mediterrània, d'una puresa líquida, com la música que l'envolta, però que acaba degenerant, a través de l'acció humana, en una mar de mort. Violència residual, malformació, metamorfosi letal, tempesta de percussió. Agitació, desordre, caos... Metamorfosi estructural: la noblesa del veler mediterrani, la suggestió gòtica del vestuari es desintegren sota la impetuositat metàl·lica del petrolier, sota l'ordre marcial del seu comandant. I en aquesta "mareja negra" només l'acció regeneradora del foc podia tornar a recuperar l'estadi primer, la perfecció estable de la vela llatina, la majestuositat de la trompa o l'alegre estridència de la dolçaina en un himne a la mediterraneïtat. *Veles e vents*, cantava Ausiàs Marc.

"Espectacle marí per a ocasió marina produït per una companyia d'un poble amb tradició marinera". Així caracteritzava lacònicament Manuel Vilanova, director de Xarxa Teatre, el nou espectacle mentre, atrafegat, perfilava qualsevol detall a la nau que servia de "quarter general".

Més enllà de la plàstica gestual. Al voltant de l'expressió corporal, en *Veles e vents* graviten altres arts sense les quals l'espectacle, previst per a 150.000 espectadors, no hauria pogut adquirir la complexitat de què gaudeix. I en aquest compendi, diàleg harmoniós o bé sincronia artística, la mística del gest s'amalgama amb pirotècnia, vestuari i música. Un joc de 300.000 vats de llums càlides reproduceix aquell Eldorado que evocà, en un passat, la puresa mediterrània. O, al contrari, tons agressius, contrastos violents recreen, del present, la cruesa metamòrfica d'una destrucció total, d'una oxidació medioambiental -i, per extensió, humana.

I, paral·lelament, els vestuaris navegaven, ells també, en aquesta ambigüitat entre puresa primera i present aniquilat. "Ens hem centrat en el vestuari antic, perquè el modern està fet a base de

canonades i materials industrials”, afirmen Maribel Peydró i Maribel Monleon. Per a la confecció del vestuari de l'època idíl·lica, del *Veles e vents* d'Ausiàs Marc, hem realitzat un estudi previ de formes. Però no únicament de les formes de la moda del moment, sinó també de les estructures arquitectòniques.”

El vestuari representa, en aquest cas, una síntesi d'un moment històric concret, tot basant-se en un patronatge d'època. Lluny de la rèplica de models originals de fa 5 segles, aquest se centra més aviat en una síntesi del gòtic tardà amb l'estil de la classe pescadora. “Ens hem inspirat en la lleugeresa del gòtic, de les seues vidrieres, del seu sentit ascendent”, explica Maribel Monleon.

“Fixa't, però, que no hem seguit el colorit de l'època. Perquè, d'una banda, el que pretenien era fer referència a la Mediterrània, quant a medi natural, com a lloc de contrastos cromàtics. I d'altra, perquè cada personatge representa un vent. I cada vent suggereix un color i té característiques pròpies”, apunta Maribel Peydró.

ELISEU T. CLIMENT

Els vestuaris d'un present degradat llueixen materials industrials.

Falla i pirotècnia: ingredients 'sine qua non'.

Els 15 metres de construcció de pasta de paper que Joan Ninot va erigir al Bassin Carnot de Calais incidien novament en la destrucció ambiental provocada per l'acció desmesurada de l'ésser humà. Un fúnebre en ruïnes, la contaminació d'aigües o l'holocaust de la fauna marina eren representats amb morfologies caricaturesques. “Aquest espectacle anirà també a Estocolm. Però en aquesta ocasió no hi posaré l'esquelet de balena perquè se'ns podrien tirar al damunt!”, comenta Joan Ninot amb tota la comicitat que el caracteritza. Una falla de 15 metres que va atraure, durant el seu muntatge, visitants i veïns de la ciutat al sector portuari per contemplar aquella cons-

trucció de la qual ignoraven el final fatal.

Com igualment ignoraven que sobre el moll contigu els germans Brunchú havien instal·lat un “polvorí” de focs artificials llest per a ser disparat en els moments clau de l'espectacle. Les adversitats meteorològiques que van obligar a suspendre aquest espectacle multidisciplinar van impedir, de retruc, que tots els que s'hi van aplegar no pogueren gaudir dels 3.000 quilos de pólvora que els germans Brunchú tenien preparats i distribuïts en 8.000 carcasses. Un veritable univers de formes, figures i color destacant sobre la nit de Calais.

Components auditius per a espectacle visual.

Veles e vents, per la seua magnitud –i pel seu repte–, no podia menysprear la musicalitat de la peça. La “banda sonora” cobrava autenticitat, autenticitat visceral a través dels 65.000 vats de so repartits en diverses torres d'altaveus que penjaven a una desena de metres d'alçada de les grues portuàries. Cobrava, tanmateix, l'autenticitat del directe, la singularitat artística d'un fet irrepetible, d'una obra interpretada davant per davant del públic, actors, figurants, pirotècnia i llums. La sincronia havia de ser perfecta. I els músics, enfundats en vestits de fantasia amb reminiscències d'espectacles anteriors, jugaven –i s'ho jugaven– amb els seus millors dots la composició que l'alcoià Àngel Lluís Ferrando havia concebut per a l'ocasió.

ELISEU T. CLIMENT

Juan José Brunchú. Juntament amb el seu germà, fills i nebot, van preparar una “ofensiva” de 8.000 carcasses.

A l'ombra de l'Eurotúnel

L'Eurotúnel, com, de fet, qualsevol perforació amb finalitats viàries, consta d'una boca que es veu, d'una altra que s'entreveu. I d'una tercera que es preveu.

Potser en aquesta última boca figurada, desenllaç real o repercussió social i cultural d'una obra submarina, es polaritzen les ombres d'un projecte anglo-francès, unificador o, en el pitjor dels casos, inclusiu.

Desconfiança i descontentament encobreixen l'encontre harmoniós de la monarquia anglesa i de la república gal·la del passat dia 6 de maig. La població britànica tem perdre en el trajecte Calais-Folkestone el caràcter insular que la identifica. Però en un projecte irreversible com és l'Eurotúnel, ja se sap que l'expressió "qui perd els orígens perd la identitat" queda exempta de validesa.

Tot i això, els arguments britànics —que, d'altra banda, no han tardat a esdevenir víctimes d'ironies càustiques a la Côte d'Opale— per oposar-se, o si més no, per acceptar amb reticències l'obertura del primer pas terrestre entre les Illes i el continent europeu, han assolit àmbits animals. Fa mig segle que el Govern anglès va eradicar la ràbia en els animals domèstics. Actualment, si es vol introduir un animal en territori britànic, aquest ha de guardar quarantena a fi de comprovar que no està afectat per

ELISEU T. CLIMENT

El gegant "caigut del cel".

aquesta malaltia. Però el pas subterrani recentment obert pot tornar a "contaminar" el territori anglès d'aquesta afecció animal —molt sovint transferida a estats passionals humans—. Per aquesta raó, el mateix Govern va demanar que s'instal·laren unes franges electrificades al sòl del túnel per evitar el pas de rates, raboses i altres espècies, que en boca de veïns de Calais es transformen

en "merda" i, fins i tot, en "sogres".

A la boca gal·la, viuen l'esdeveniment amb menys desconfiança. Si el 1986, just abans de l'inici de les obres de l'Eurotúnel, l'atur a la regió de Calais —àrea que va viure la industrialització del segle XIX però que en l'actualitat arrossega les conseqüències del desmantellament— afectava el 18% de la població activa; el 1990, havia disminuït 5 punts i n'afectava al voltant del 13,1%. El 1993, amb la finalització del projecte, l'atur tornava a augmentar vertiginosament i se situava, de nou, al voltant del 18%. Per tant, tot i que s'han llançat promeses de creació d'ocupació, que asseguraven que la posada en funcionament reactivarà de nou l'economia i la població, els habitants de Calais i la seua regió hauran de veure-ho per creure-s'ho.

Finalment, Calais continuarà sent, i probablement a partir d'ara més que mai, una ciutat de pas on només s'hi aplega l'anglès àvid de consum de cervesa. I ni tan sols això: perquè la terminal de Calais es troba a més de 10 quilòmetres de la ciutat. I perquè la promoció i difusió de l'Eurotúnel negligeix localismes i ignora perifèries tot polaritzant-se en les capitalitats: París-Londres: 3 hores. Londres-Brussel·les: 3 hores i 15 minuts, el 1994, 2 hores i 40 minuts, el 1996. **E. T.**

ELISEU T. CLIMENT

Les dolçaines. Instruments identificadors de Xarxa Teatre.

"Com que l'espectacle està basat en el poema d'Ausiàs Marc, he volgut mesclar la música medieval, que nosaltres associem a la música de festes de moros i cristians, amb una música molt mora, per tal de reflectir tot el món mediterrani", explica Ferrando. "Les dolçaines ocupen un lloc important. No sols pel que simbolitzen sinó també perquè, a banda de tot, aquest instrument ha estat, des del primer moment, un dels identificadors de Xarxa Teatre."

Aquesta simbiosi perfecta, embrionària tan sols, no va arribar a veure la llum aquella nit del dissabte 7 de maig al port francès de Calais.

Per contra, l'Eurotúnel havia quedat inaugurat sota la llur tímida d'un sol atlàntic; el gegant reposava en pau; els pubs es desbordaven, com qualsevol dissabte, d'onades etíliques. I actors, músics i altres participants de l'espectacle recollien les veles, llatines, vençuts per les adversitats de les mars del Nord. **Eliseu T. Climent** (Calais)